

VÉLETLEN?

Filozófiai Vitakör
2017. április 21.

Gesztesi Albert

Lexikonok szerint:

A **véletlen** az egyedi esemény (vagy folyamat, történés) *nem vélt* bekövetkezése, a köznyelvben a meghatározhatatlan, megjósolhatatlan vagy szabálytalan volta.

Gyakran azért tekintünk egy eseményt véletlennek - pontosabban *véletlenszerűnek* -, mert nem vagyunk képesek elegendő mennyiségű információt gyűjteni az esemény kimenetének megjósolásához.

Máskor azért, mert a bekövetkezése, a megtörténte emberi ésszel felfoghatatlannak, értelmetlennek, haszontalannak tűnik.

A **véletlenszerűség** létének tagadását hirdető filozófiai iskola a *determinizmus*, amely a történések eleve meghatározott, elrendelt voltát hirdeti; a **véletlenszerű** eseményt ezért olykor nem determinisztikus, vagyis nem elrendelt eseménynek nevezi.

A véletlenszerűséget és az eleve elrendeltséget egyaránt elvető filozófia a *karma*, ami az ok és okozat összefüggésével magyaráz minden eseményt, vagyis minden történést egy-egy következménynek fog fel, amelyhez valamely ok vagy okok megléte, bekövetkezése vezetett el.

Idézetek a VIKIPÉDIA-ból

A természettudományos megismerés egész folyamata azon a feltevésen alapul, hogy mindig van valamilyen oka annak, hogy miért olyanok a dolgok, amilyenek. (kauzalitás)
(*Arisztotelész, Hume, Kant*)

Lehetnek-e a kauzalitásnak korlátai?

Premisszák, alap igazságok, dogmák, fizikai állandók.

Időbeli korlát: mi volt a Világegyetem keletkezésének oka?

Véletlenek, amikre magyarázatot kell(ene) találnunk

- Q „Simaság” problémája
- ϵ A fizikai alapállandók és az elemi kölcsönhatások problémája
- Ω A tér sík voltának problémája
- P/N A hidrogén/hélium arány problémája
- C A szén keletkezésének problémája
  - A tágulási paraméter problémája
- L Az élet keletkezésének problémája
- E Az emberré válás problémája

Spekulációk

Univerzum, vagy Multiverzum?

Mi létezik, és mi nem létezik?

Antropikus elvek

Véletlen keletkezés?

Általános relativitás elmélet: téridő
nem létezhet tér idő, és idő tér nélkül.

A kezdeti szingularitásban nem beszélhetünk „térről”

Ha a Világegyetem egy szingularitásból keletkezett, akkor az „Ősrobbanás” nem csak a tér, hanem az idő kezdetét is jelentette.

Ha nem létezett idő (és tér) az „Ősrobbanás” előtt, akkor kiváltó ok sem létezett!
Vagyis: semmilyen fizikai ok nem válthatta ki az „Ősrobbanást”.

Teremtés? - vagy valami más?

A vákuumban fluktuáló kvantumterek minden lehetséges hullámhosszal rendelkeznek. SKALÁRTÉR!

VÉLETLEN vákuumfluktuáció volt a „kezdet”.

Az anyag eredete

Véletlenszerű kvantumfluktuáció a Big-Bang kiváltó oka.

(bárhol és bármikor ismét megtörténhet !!!)

A Big-Bang-et követően erős antigravitációs hatású skalártér tölti be az Univerzumot.

(a Világegyetem mérete 10^{-34} mp-ként megkétszereződik)

Mi fékezte le a tágulást 10^{-32} mp elteltével?

Valószínű válasz: a keletkező barionos anyag gravitációja.

A skalártérben tárolt óriási energiának hővé kellett átalakulnia.

(infláció végén az Univerzum hőmérséklete 10^{27} K)

A hőenergia anyaggá alakul $E = mc^2$ összefüggés szerint.

(neutrínók, elektronok, pozitronok, kvarkok, majd protonok, antiprotonok, neutronok)

Az Univerzum folytatódó tágulása és hűlése miatt ez az állapot kb. 0,001 másodpercig tartott.

Omnibus ex nihil ducendis sufficit unum.

Elegendő egyetlen elv, hogy a semmiből a mindent megteremtsük.

(Gottfried Wilhelm Leibniz)

A kozmológia két fő filozófiai paradoxona

1. Nem létezhet okozat ok nélkül. Bármilyen esemény ment végbe az idő kezdetekor, mindegyiket valamilyen azt megelőző esemény okozta. Így sohasem tudunk magyarázatot kapni a kezdetek kezdetére.

A kvantummechanikában nincs közvetlen ok egy bizonyos vákuumingadozásra, például arra sem, amelyet az inflációs elmélet egyik változata a teremtés hajtóerejének tart: az ingadozások statisztikailag lépnek fel. Így a szigorú okság mind a kvantumfizikában, mind a világegyetem eredetével kapcsolatos megfontolásokban számításon kívül hagyható.

2. Semmiből nem lehet valami. A világegyetem "eredete" - ha van ennek a fogalomnak egyáltalán valamiféle jelentése - szerint a semmiből teremtődött. Ennél fogva a teremtésnek nem lehet logikus magyarázata.

A gravitáció tisztán vonzóerő, a kozmikus energiamérlegben a negatív értékkel kell szerepeltetni. Ha összegezzük és szembeállítjuk a világegyetem minden anyagával és energiájával, az eredmény figyelemre méltó módon zérus.

A teremtés nem azt jelenti, hogy a semmiből lett valami, hanem egy zérus energiájú rendszer jött létre egy másik zérus energiájú rendszerből.

Euklideszi térben élünk. Miért?

Mekkora az Univerzum tömege?

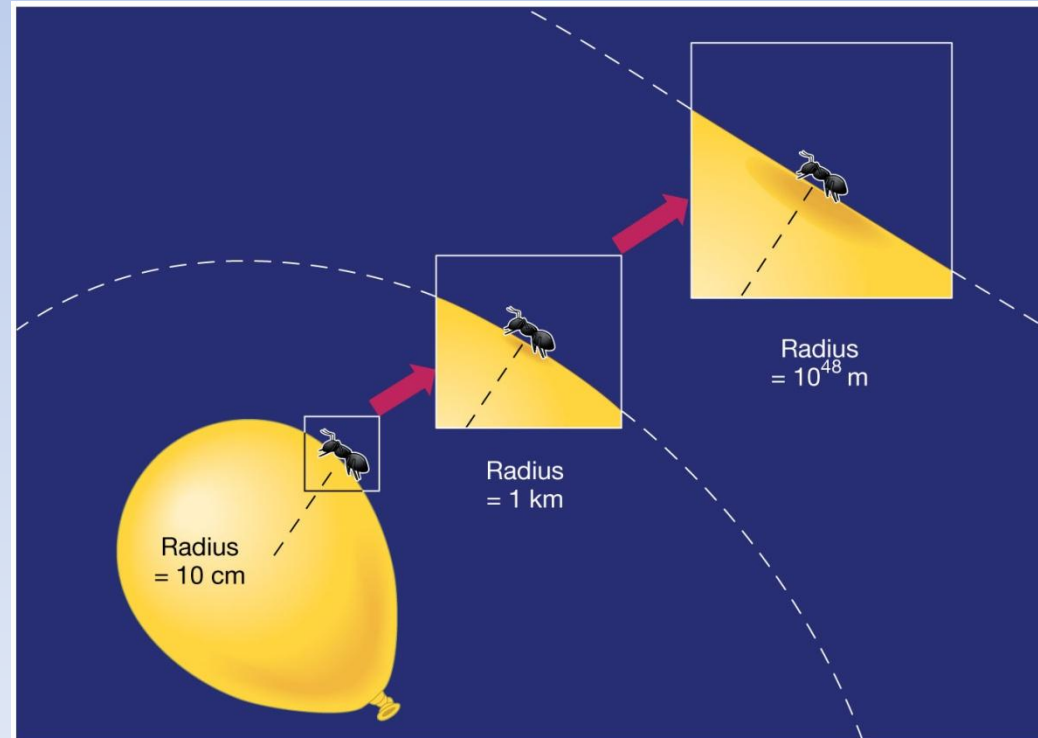
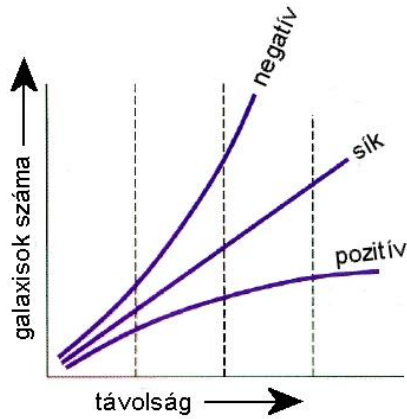
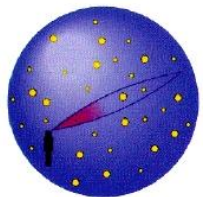
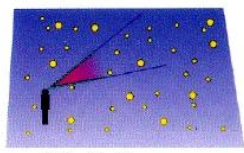
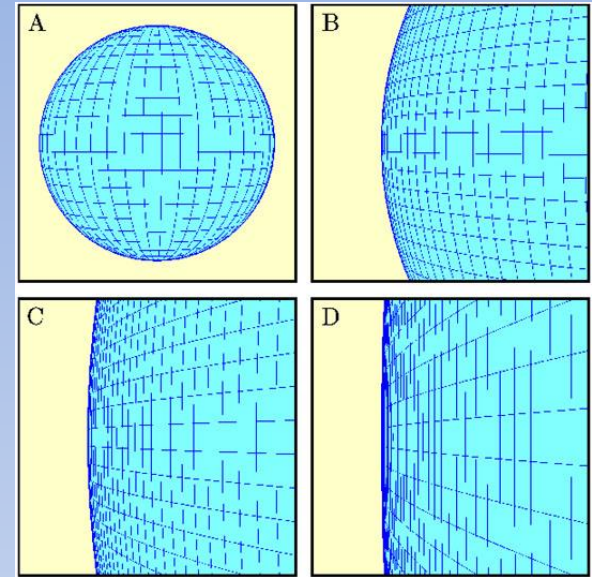
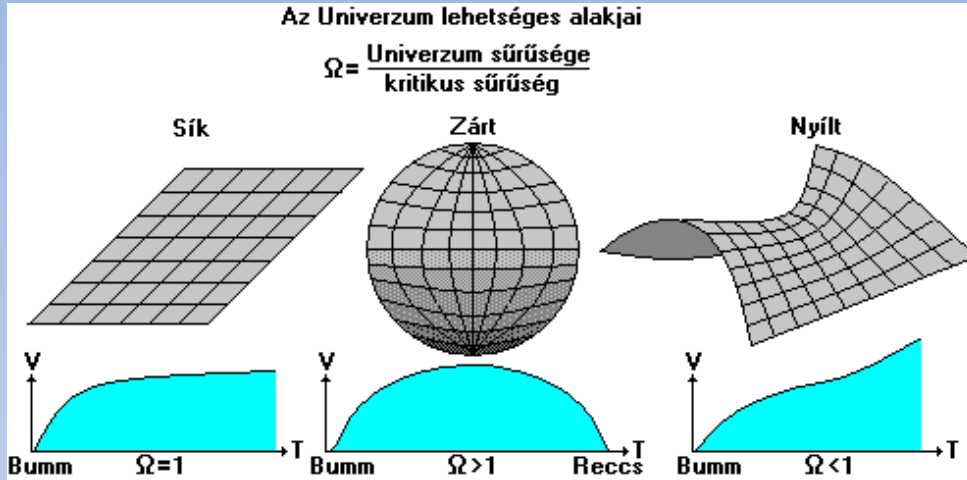
1. összes részecske (anyag) tömege
2. tömeg-energia ($m = E / c^2$)
mikrohullámú háttérsugárzás,
elektromágneses hullámok,
mágneses terek,
 kozmikus sugárzás, stb.
3. gravitációs tér (negatív!)

Az Univerzum nettó tömege ≈ 0 , akkor a tér görbülete is ≈ 0

VÉLETLENÜL?

Milyen alakja van az Univerzumnak?

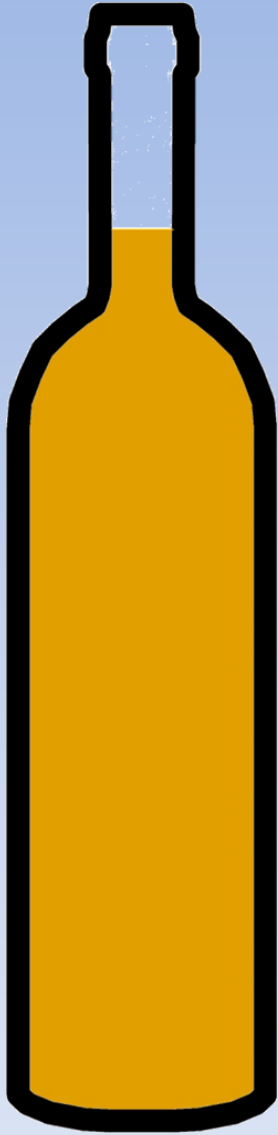
Világunk építőelemei

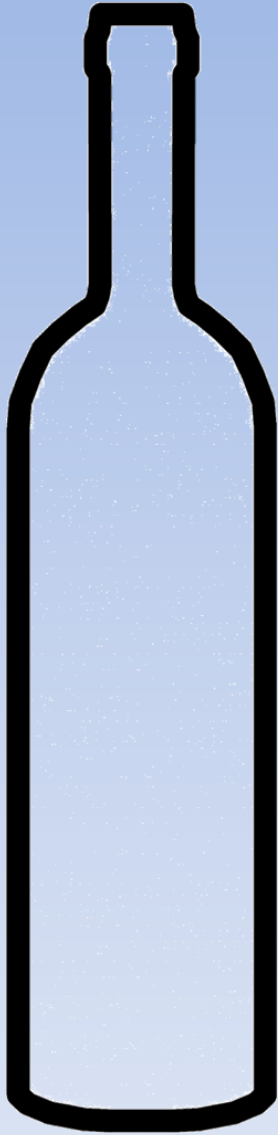
Amit mi „közönséges” anyagnak ismerünk: elektronok, protonok, neutronok, neutrínók (és anti részecskék)

Kölcsönhatások (mezők): elektromágneses, gyenge- és erős magerők, gravitáció

Nyugalmi tömeggel nem rendelkező részecskék: fotonok

Ebben a palackban 1 liter bor van

Ez a palack üres! Üres?

Nem! 1 liter levegőben 6×10^{23} gázcsepe van.

600 000 000 000 000 000 000 000 000

A legjobb vákuum-szivattyúval 100 milliomod részére lehet csökkenteni a számukat:

6 000 000 000 000 000

azaz 6 ezer billió részecske!

A bolygóközi térben átl. 1000/ liter,
a csillagközi térben átl. 10/liter,
az intergalaktikus térben átl.
1000 palackban van 1 részecske!

Az Univerzum

kb. 100 milliárd galaxis

Virgo szuperhalmaz

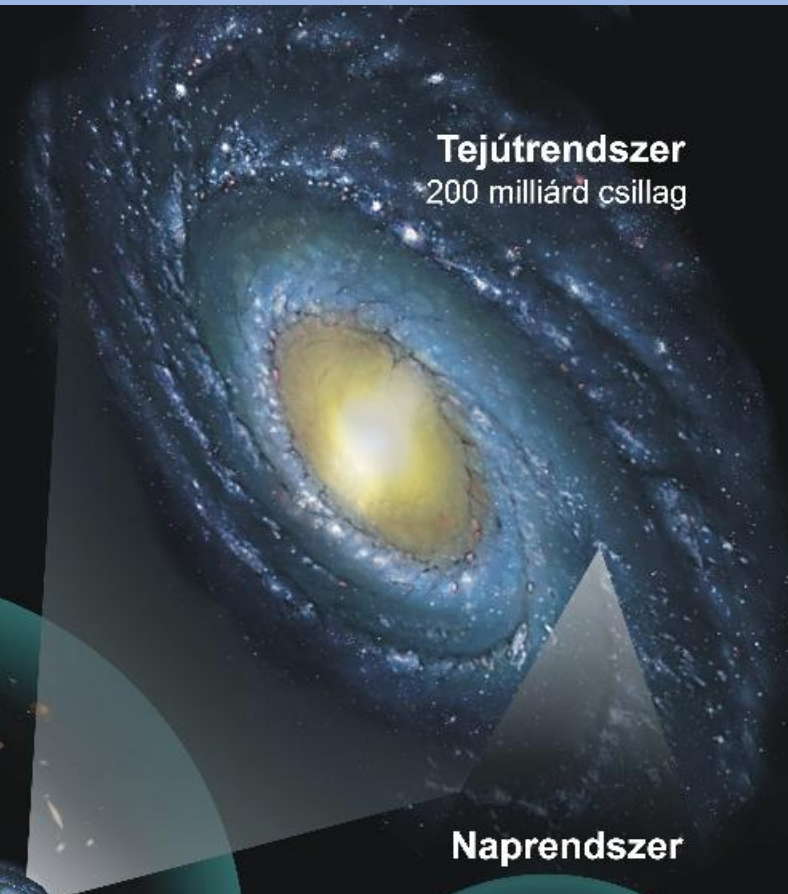
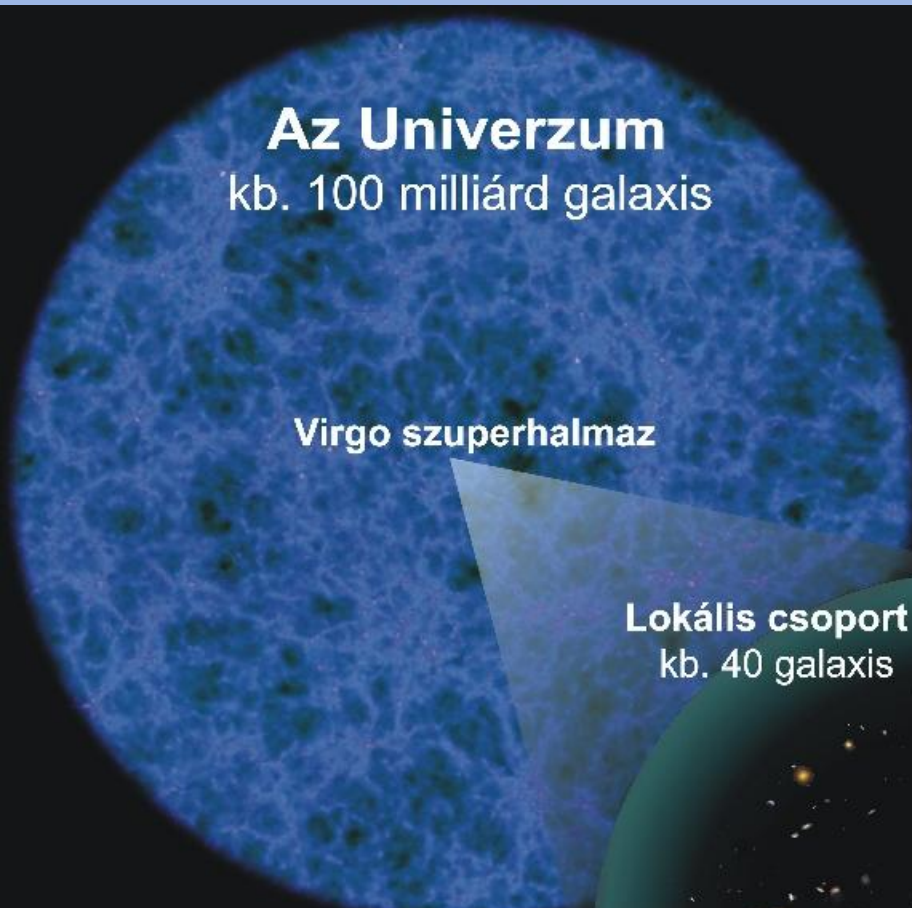
Lokális csoport
kb. 40 galaxis

M31

M33

Tejútrendszer
200 milliárd csillag

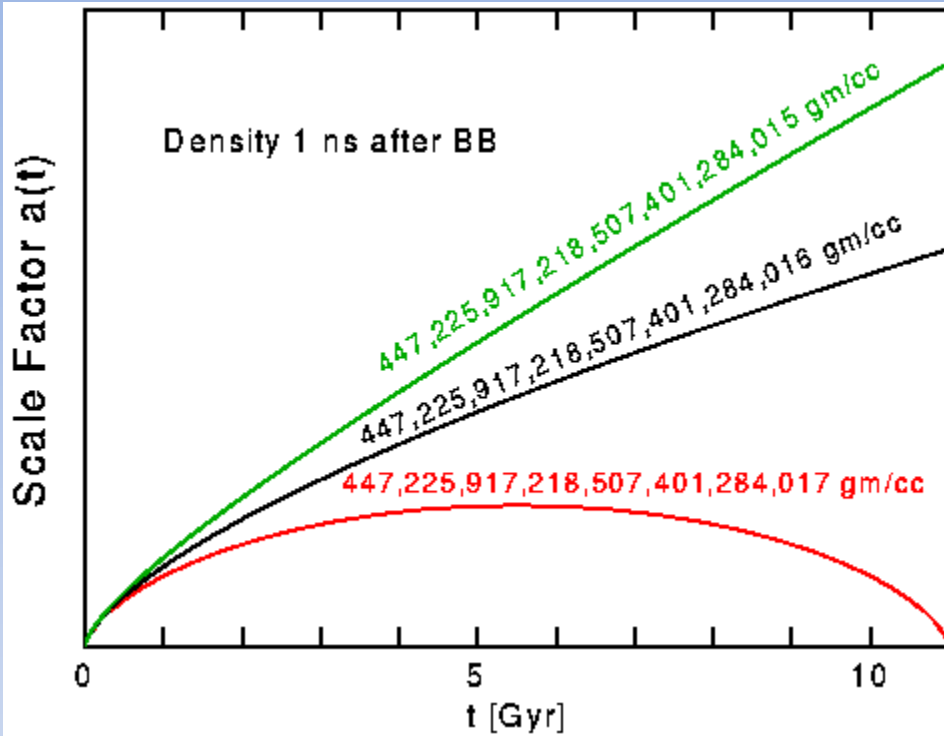
Naprendszer

Éra	Kor	Idő (kezdetől)	Sűrűség (kg/m ³)	Hőm. (K°)	Események
Sugárzás	Planck	0 – 10 ⁻⁴³ s	végtelen - 10 ⁹⁷	Végtelen? - 10 ³²	Kvantumgravitáció. A tér és az idő nem különböztethető meg egymástól. (fizikája ismeretlen)
	GUT	10 ⁻⁴³ – 10 ⁻³⁵ s	10 ⁹⁵ - 10 ⁷⁵	10 ³² - 10 ²⁷	INFLÁCIÓ Gyenge, erős és elektromágneses erők azonosak. Gravitáció lecsatolódik.
	Kvark	10 ⁻³⁵ – 10 ⁻⁴ s	10 ⁷⁵ - 10 ¹⁶	10 ²⁷ - 10 ¹²	Erős kölcsönhatás lecsatolódik. Könnyű és nehéz részecskék termális egyensúlya. Az elektrogyenge kölcsönhatás különválik. 10⁻¹¹ s-nál a Higgs-mező tömeget ad.
	Lepton	10 ⁻⁴ – 10 ² s	10 ¹⁶ - 10 ⁴	10 ¹² - 10 ⁹	Kvarkokból és antikvarkokból protonok és neutronok és azok anti-részecskéi. A neutrínók 10 ¹⁰ K-nál leválnak.
	Nukleon	10 ² – 2×10 ¹² s (5×10 ⁴ év)	10 ⁴ – 6×10 ⁻¹⁶	10 ⁹ – z 16 000	Az első 1000 s-ban H, He, kevés Deutérium és Lítium
Anyag	Atom	5×10 ⁴ évtől 2×10 ⁸ évig	6×10 ⁻¹⁶ – 10 ⁻²²	16 000 – 60	Anyag és sugárzás szétválik (380 000 év) (kozmikus háttérsugárzás)
	Galaxis	2×10 ⁸ évtől 3×10 ⁹ évig	10 ⁻²² – 2×10 ⁻²⁵	60 - 10	Anyag csomósodása a gravitáció és a sötét anyag hatására. Első csillagok, kvazárok és galaxisok, galaxis-halmazok.
	Csillag	3×10 ⁹ évtől 10 ¹⁰ évig	2×10 ⁻²⁵ – 3×10 ⁻²⁷	10 - 3	Galaxisok összeolvadása és evolúciója. Csillagfejlődés, nukleoszintézis, bolygók. A sötét energia kezd dominálni.
Sötét energia		> 10 ¹⁰ év	< 3×10 ⁻²⁷	3	Jelen

Ω A tér görbültsége

Ω értéke a Hubble-állandótól és a lassulási paramétertől függ:

$$\Omega = 2q_0 + 2H^2/3\lambda c^2$$

H = Hubble állandó: ~ 72 km/s/Mpc

λ = kozmológiai állandó (sötét energia)

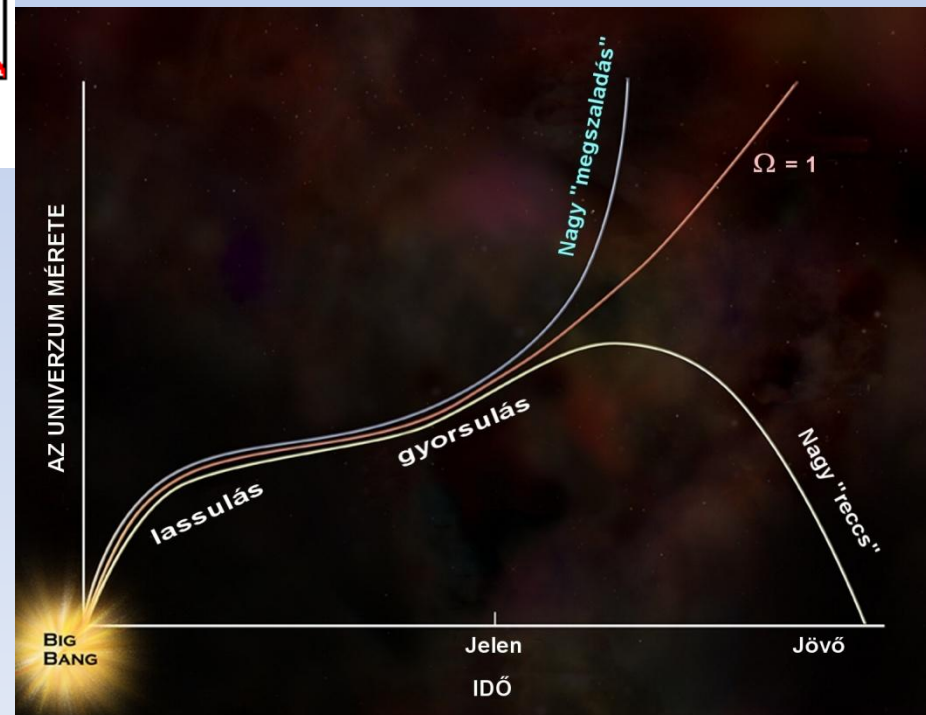
q = lassulási paraméter (tömegsűrűség)

A Big-Bang-et követő 1 milliárdad másodperccel a sűrűségnek $1/10^{24}$ pontossággal be kellett állnia, ahhoz, hogy $\Omega = 1$ legyen.

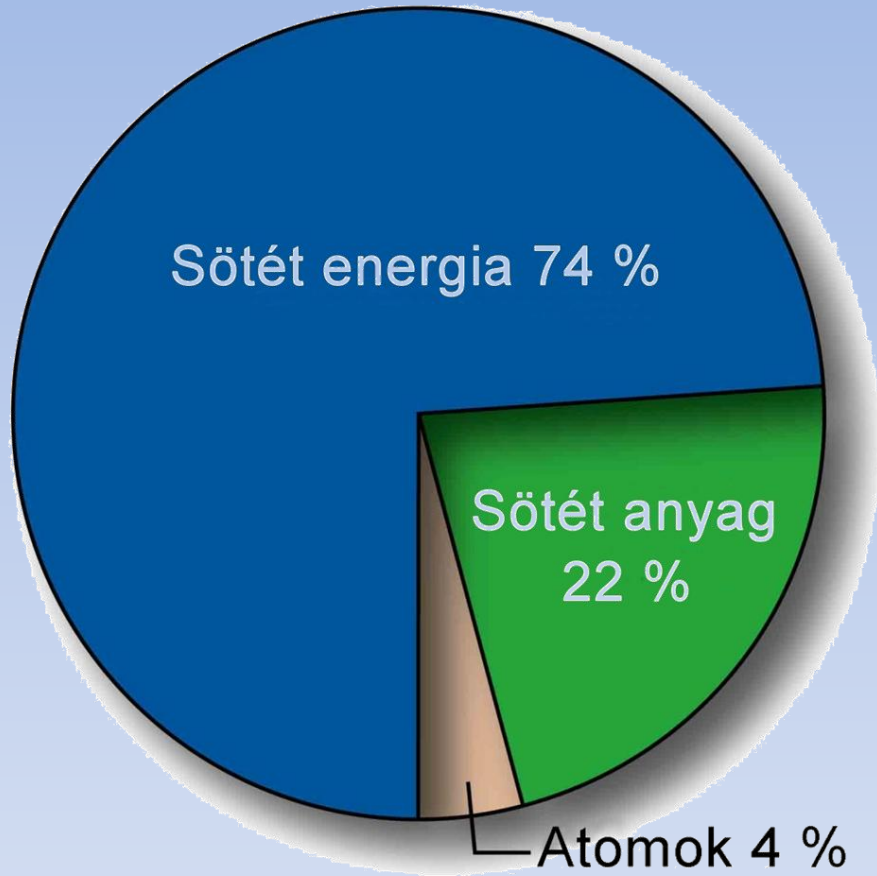
A tágulás ugyanis exponenciálisan felerősíti a sűrűségbeli eltéréseket.

Ma az Univerzum tömegsűrűsége 0,2 atom köbméterenként. ($\rho = 10^{-22}$ g/cm³)

VÉLETLEN?

A „sötét” energia

A vákuum kvantumozott nullponti energiája (energiasűrűsége) = 10^{92} g/cm³ !!

$$E_0 = \sum 1/2 \times h \times \nu$$

Ez negatív nyomásként jelentkezik: exponenciálisan táguló Univerzum !

Sztatikus Univerzumban valamilyen erő kiegyenlíti, de értéke nem nulla.

A mérések szerint a sötét energia tömegsűrűségének értéke mindössze 10^{-28} g/cm³

Ez 10^{120} -szor kisebb, mint a nullponti energia.

Ha a hatványkitevőben nem 120, hanem 119 vagy 121 szerepelne, akkor végzetesek lennének a következményei !

Ha nagyobb, az Univerzum hamar összeomlik,

Ha kisebb, nincsenek csillagok, galaxisok !

LÉTÜNK BOROTVAÉLEN TÁNCOL !

FIZIKAI ALAPÁLLANDÓK

G

Gravitáció

$$6,673 \times 10^{-11} \text{ Nm}^2 \text{ kg}^{-2}$$

e

Elektromos töltés

$$-1,602 \times 10^{-19} \text{ Coloumb}$$

c

Fénysebesség

$$2,998 \times 10^8 \text{ m/s}$$

h

Planck-állandó (hatáskvantum)

$$6,626 \times 10^{-34} \text{ Js}$$

Planck-hosszúság

$$10^{-35} \text{ m}$$

Planck-idő

$$10^{-43} \text{ másodperc}$$

α

Finomszerkezeti állandó

$$e^2/h \times c = 1/137$$

Részecskék nyugalmi tömege

$$\text{elektron} = 9,109 \times 10^{-31} \text{ kg}$$

$$\text{proton} = 1,6725 \times 10^{-27} \text{ kg}$$

$$\text{neutron} = 1,6748 \times 10^{-27} \text{ kg}$$

ALAPVETŐ KÖLCSÖNHATÁSOK

	erős	elektromágneses	gyenge	gravitáció
<u>közvetítő</u>	gluonok (8 féle)	foton	Z ⁰ , W ^{+,-} bozonok	graviton (?)
<u>nyugalmi tömege</u>	0	0	91, 80,80 GeV/c ²	0
<u>töltés</u>	színtöltés	elektromos töltés	gyenge töltés	tömeg
<u>mire hat?</u>	hadronokra	elektromosan töltött részecskékre	minden ½ spinű részecskére	mindenre
<u>hatósugár</u>	10 ⁻¹⁵ m	végtelen	10 ⁻¹⁸ m	végtelen

Nem vezethetők le fizikai törvényekből, számszerű értékeik csak mérésekkel állapíthatóak meg!

A kvantumfizika standard modellje 25-27 független alap-paramétert ismer.

Honnan „erednek” a természeti állandók?

A Világegyetem ezeknek az állandóknak az egyszer és mindenkorra rögzített értékeivel született, vagy valamiféle bonyolult fizikai folyamatok során keletkeztek a nagyon korai „tüzes pokolban”? Vagy léteztek-e a Világegyetem születése előtt is? Felvehettek volna más értékeket is?

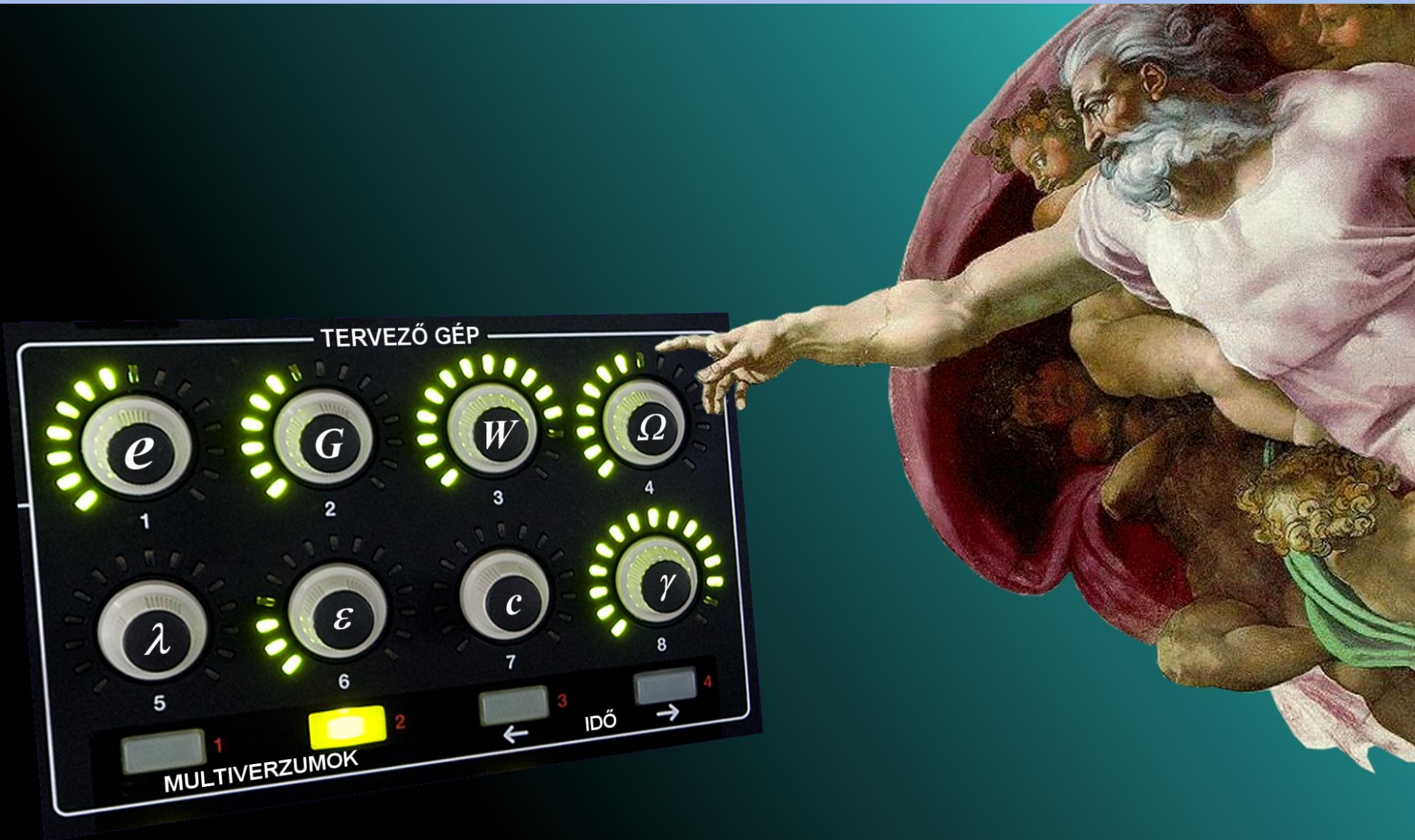
Véletlenül ilyenek, vagy szükségszerűen ilyenek?

Univerzum, vagy **Multiverzum**? (A Goldilocks rejtély feloldására)

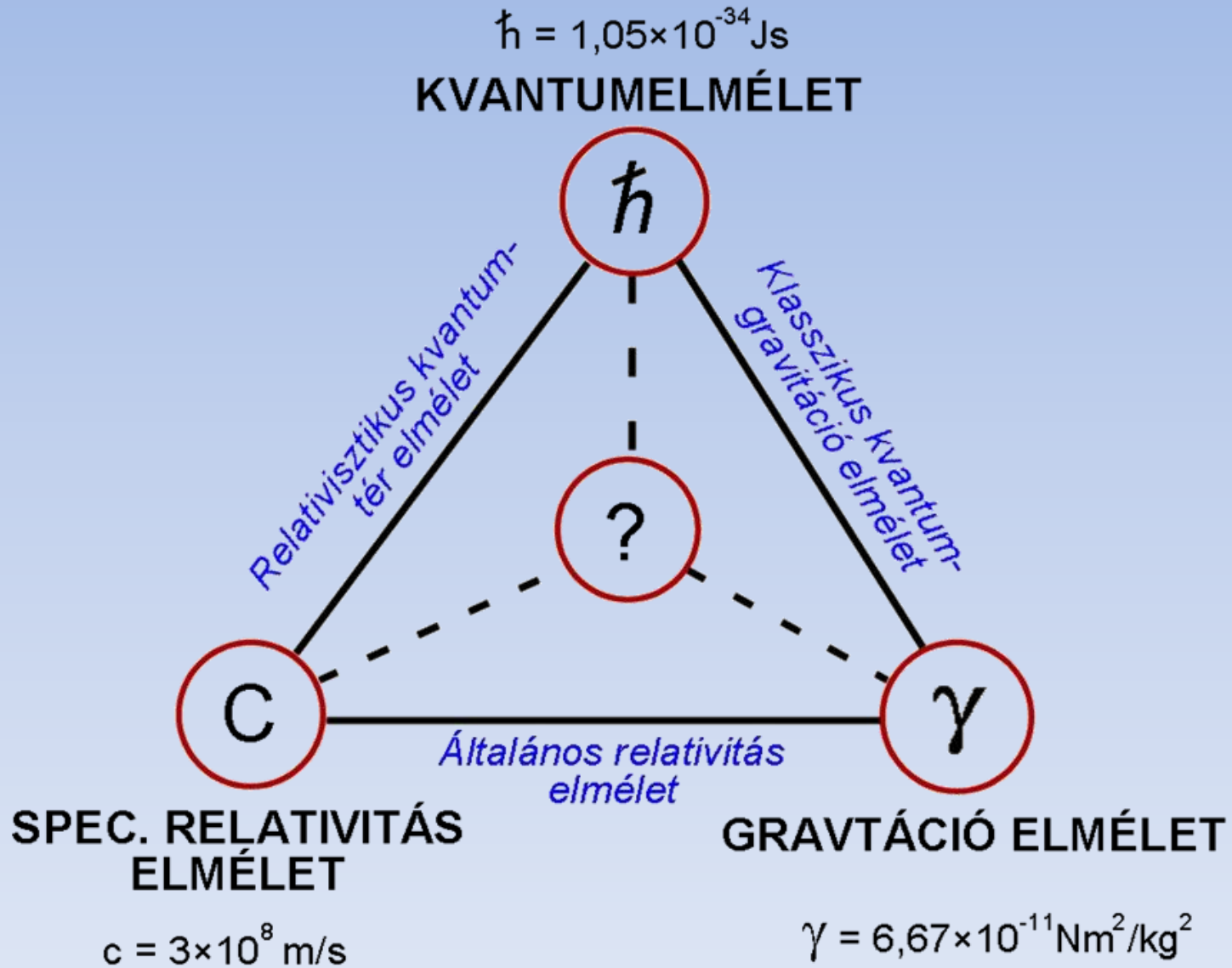

Szükség volt-e fizikai állandók és kölcsönhatások finomhangolására?

A Nagy Egyesített Elmélet (GUT) megalkotása még várat magára

Furcsaságokat látunk és tapasztalunk

Miért éppen olyan a világ, mint amilyen?

Véletlen vagy szükségszerűség?

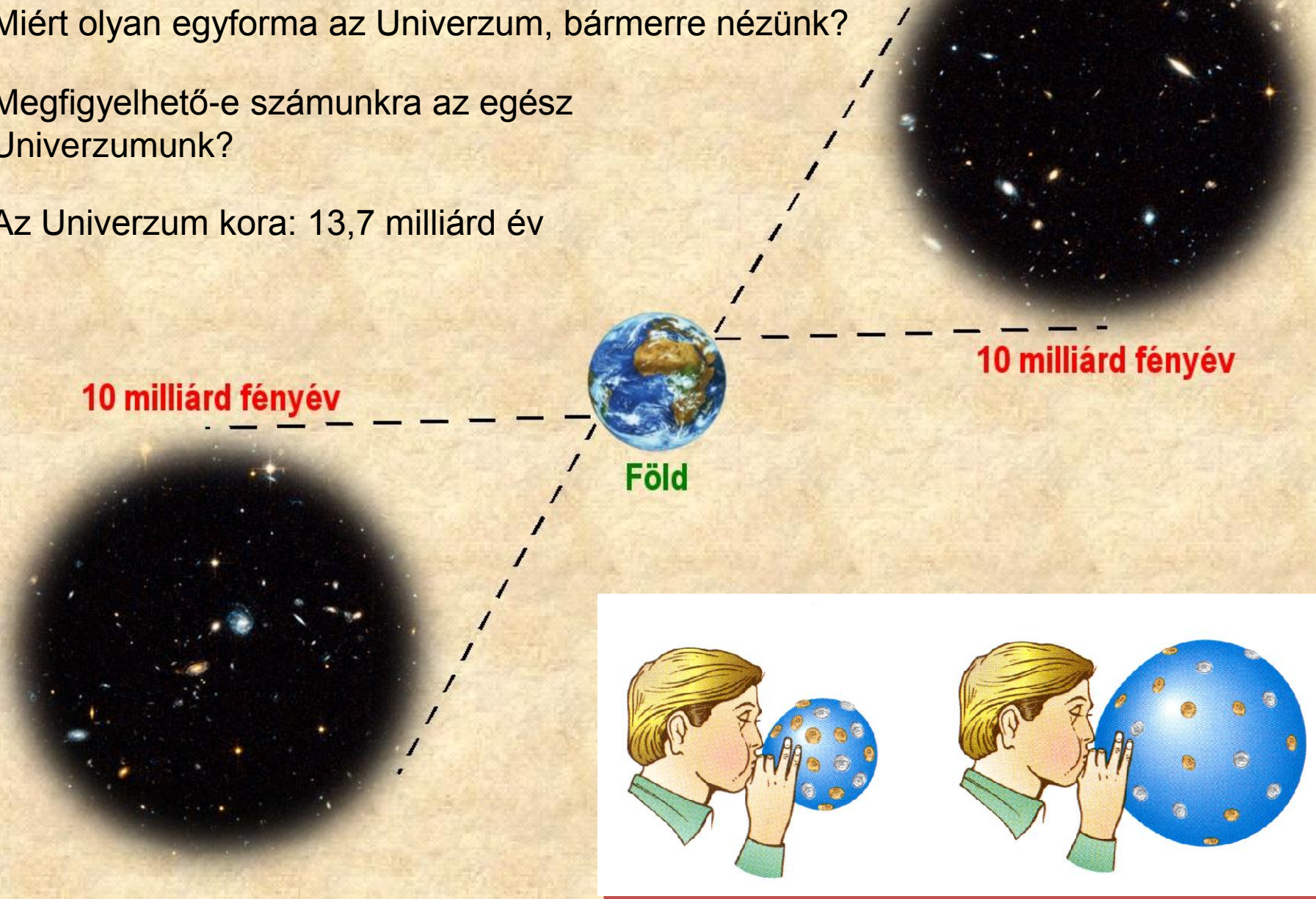

A HOMOGENITÁS kérdése

Miért olyan egyforma az Univerzum, bármerre nézünk?

Megfigyelhető-e számunkra az egész Univerzumunk?

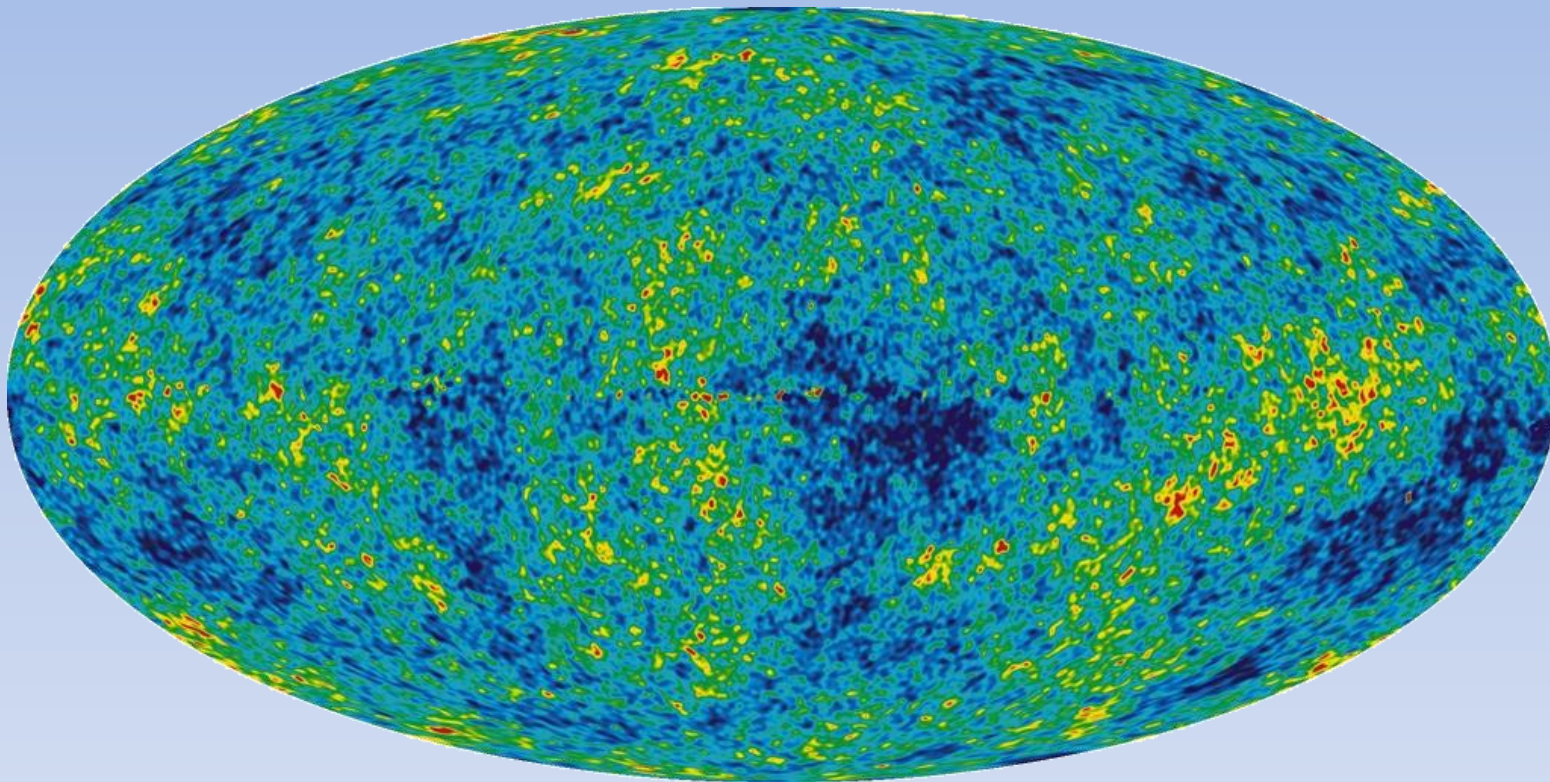
Az Univerzum kora: 13,7 milliárd év

A mikrohullámú háttérsugárzás „fodrozódása”

Ezek a Világegyetem nagyléptékű szerkezetének a csírái: a felfúvódás alatti kvantumfluktuációkból származnak. Arányuk (Q) = 1: 100 000

Ha $Q < 1/100\,000$ -nél, nem jöttek volna létre galaxisok és galaxis-halmazok.

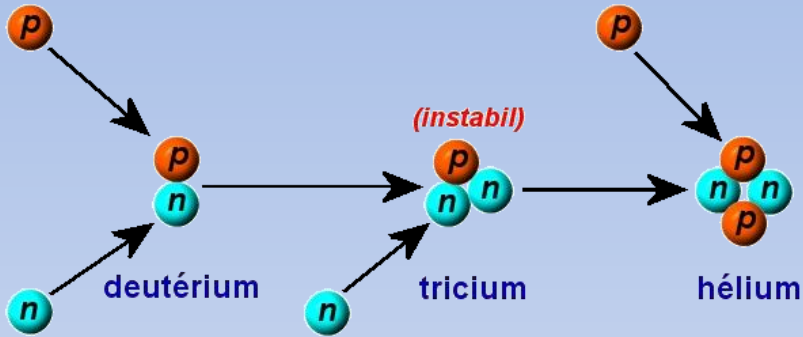
Ha $Q > 1/100\,000$ -nél, akkor a galaxisok sűrűbbek lennének: instabil bolygószerkezet.

VÉLETLEN?

Első nukleoszintézis

Kb. 1 perccel a Big-Bang után termodinamikai egyensúly: $T \sim 10^6$ K
(protonok, neutronok, elektronok, neutrínók, fotonok)

A neutronok tömege 0,1%-kal nagyobb mint a protonoké $\rightarrow$ kevesebb neutron.

Szabad neutronok élettartama: 615 mp.
Bomlási sebességét a gyenge kölcsönhatás határozza meg.

A rendkívül magas hőmérsékleten elég energia állt rendelkezésre: $p/n \sim 1 : 1$

A Világegyetem rohamosan hűl és tágul $\rightarrow$ az időszak végére a n/p arány $1 : 6$ lesz.

Az elsődleges nukleoszintézis időtartama kb. 100 másodperc volt, ennyi ideig álltak fenn a megfelelő fizikai körülmények.

Ha a gyenge kölcsönhatás egy kicsit erősebb, akkor gyorsabban bomlanak el a neutronok $\rightarrow$ kevesebb hélium keletkezik.

Ha a gyenge kölcsönhatás egy kicsit gyengébb, akkor több lett volna a neutron és kevesebb a proton $\rightarrow$ kevesebb hidrogén és több hélium a csillagokban.

VÉLETLEN?

A gravitáció

$$F = G \frac{m_1 \times m_2}{r^2} \quad \text{ahol } G = 6,67428 \times 10^{-11} \text{ m}^3 \text{ kg}^{-1} \text{ s}^{-2} \quad (\text{Cavendish, 1789})$$

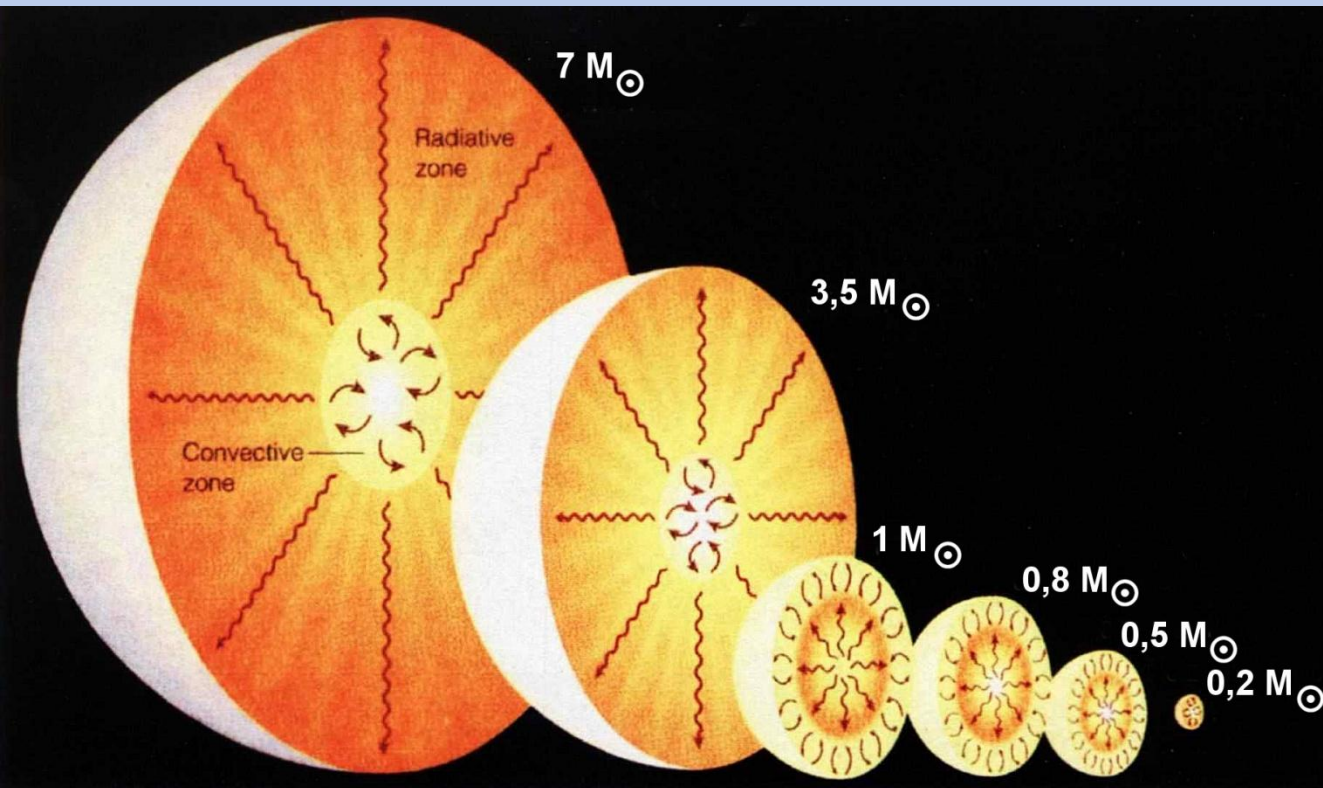
Ha erősebb lenne, akkor a csillagok gyorsabban fejlődnének.

Ha gyengébb lenne, nem termelnének elegendő nehézelemet.

Az elektromágneses erő 10^{40} - szer nagyobb a gravitációs erőnél.

A gravitáció kumulatív, az elektromosság töltéskiegyenlítéses hatású.

Ha a pozitív/negatív töltések csak $1/10^{10}$ értékben különböznének: szétrobbannánk!

Óriások: sugárzás
Törpék: konvekció

Ha azt akarjuk, hogy mindkettő legyen, akkor grav/elektr = 1: 10^{40} !!

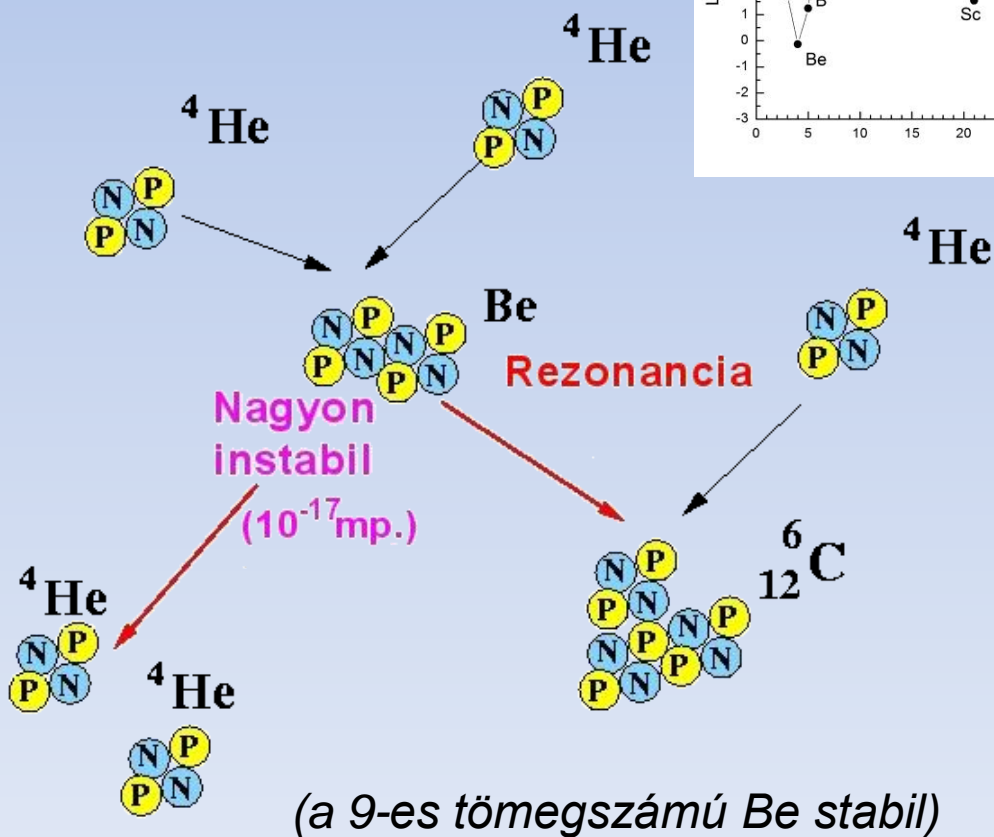
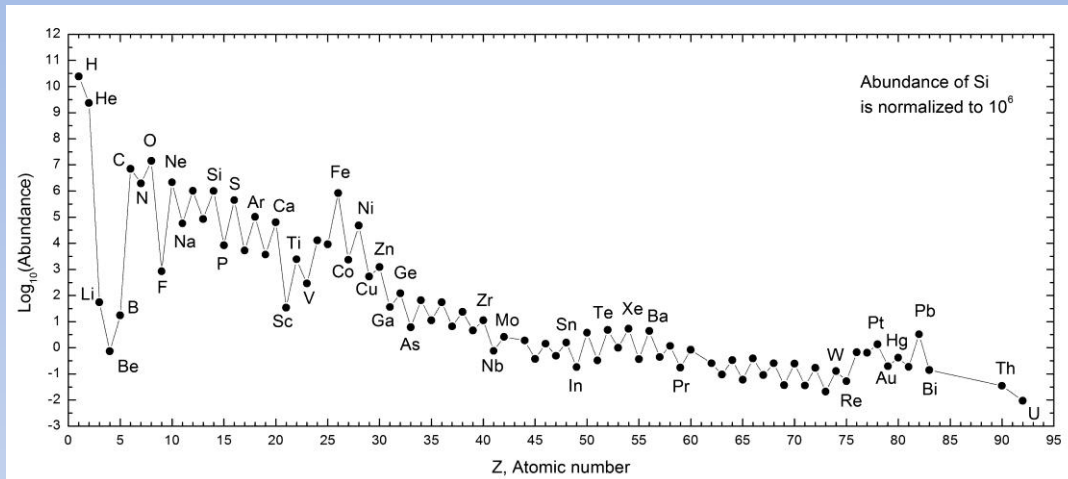
VÉLETLEN?

Második nukleoszintézis

Kémiai elemek keletkezése a csillagok belsejében

Mire megkezdődik a csillagok kialakulása, már nincsenek szabad neutronok

Fred Hoyle, 1957.

Berillium rezonanciája az erős és a gyenge magerők arányától függ!

Ha ez az arány 0,1%-ban más lenne, akkor NEM KELETKEZNE SZÉN !!

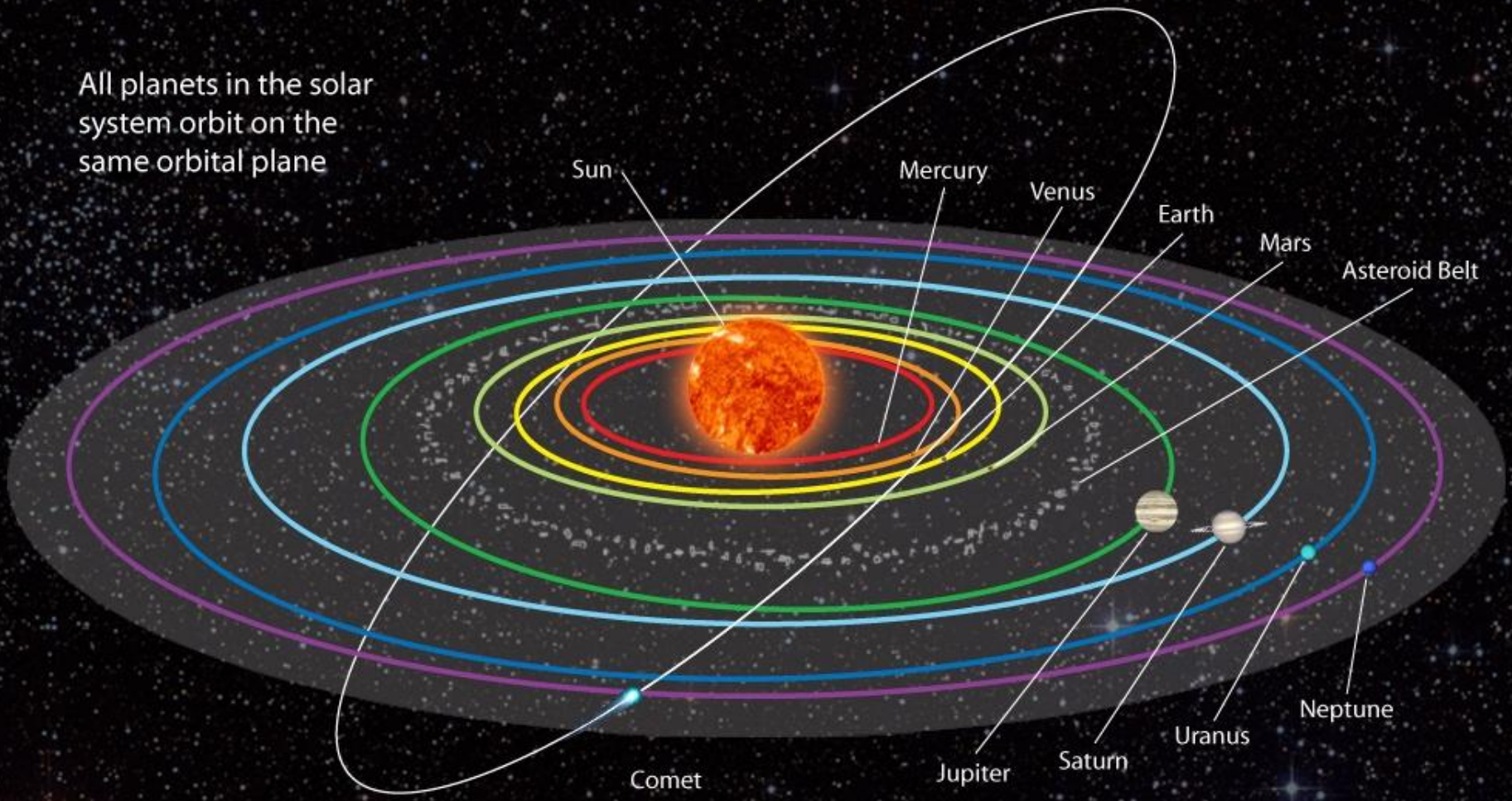
VÉLETLEN?

Orbital Plane

Naprendszerünk nem átlagos,
hanem különleges!

All planets in the solar system orbit on the same orbital plane

* Many comets exist outside the orbital plane

VÉLETLEN?

Mi az élet?

Nem tudjuk definiálni !

Mikor jelent meg az élet a Földön?

Kb. 3,8 milliárd évvel ezelőtt

Hol keletkezett az élet?

Földön?/máshol? Sekély/mély tengerben?
légkörben? kőzetekben?

Egyszeri, megismételhetetlen esemény volt-e?

Nem tudjuk.

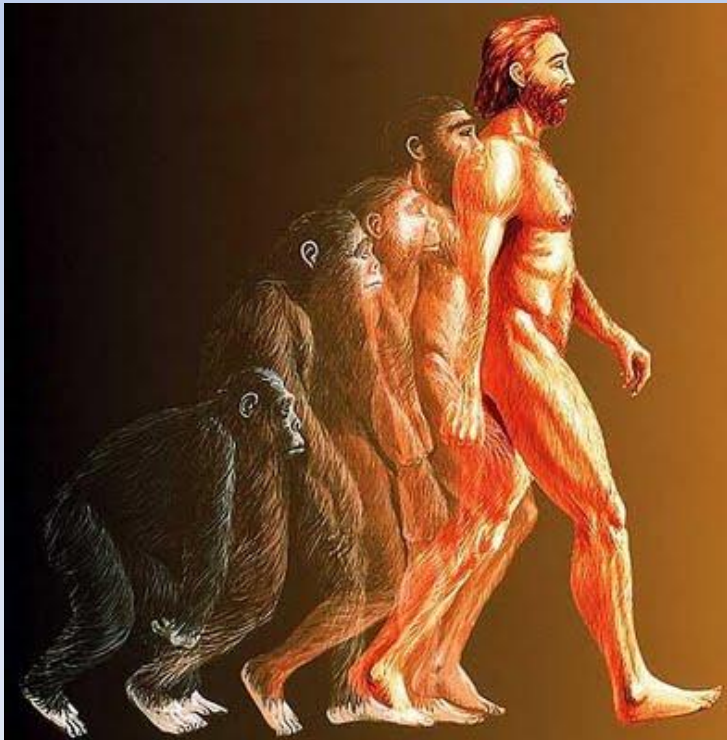
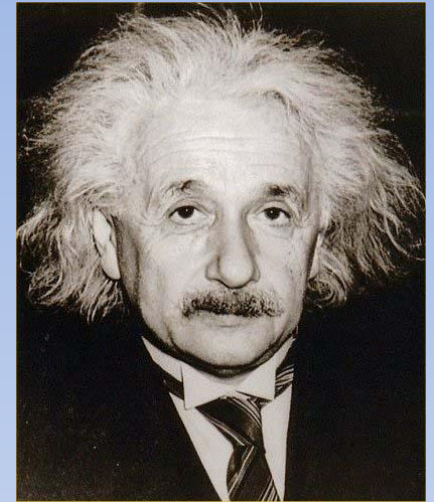
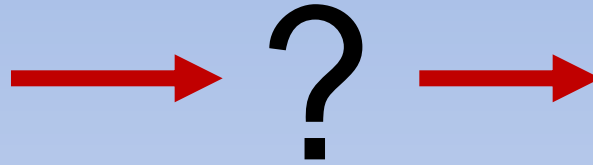
Léteznek-e „árnyék” életformák?

Nem tudjuk.

Az élet kozmikus véletlen, vagy szükségszerűség?

Az EMBER megjelenése

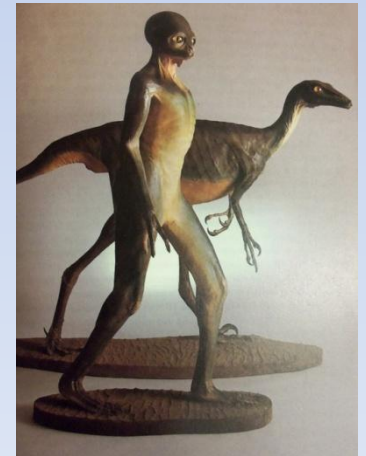

Fokozatos evolúciós lépések?

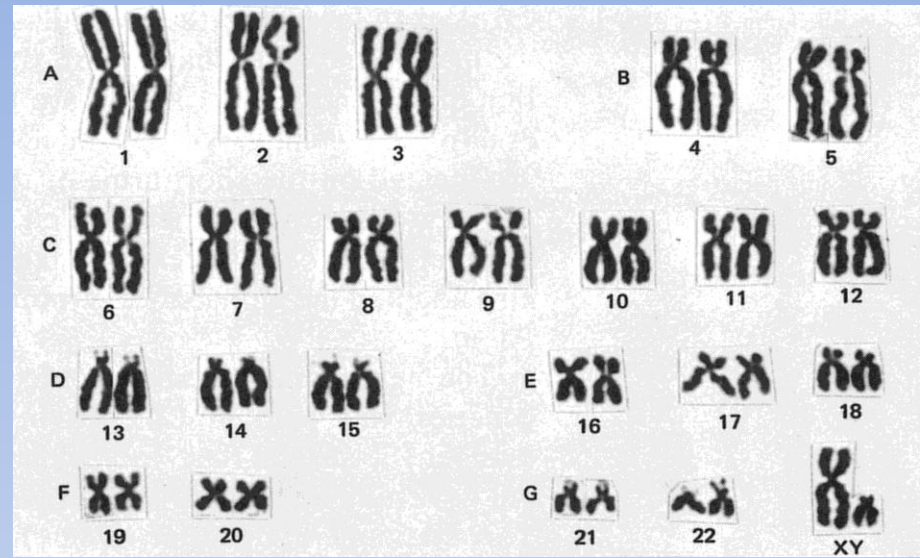
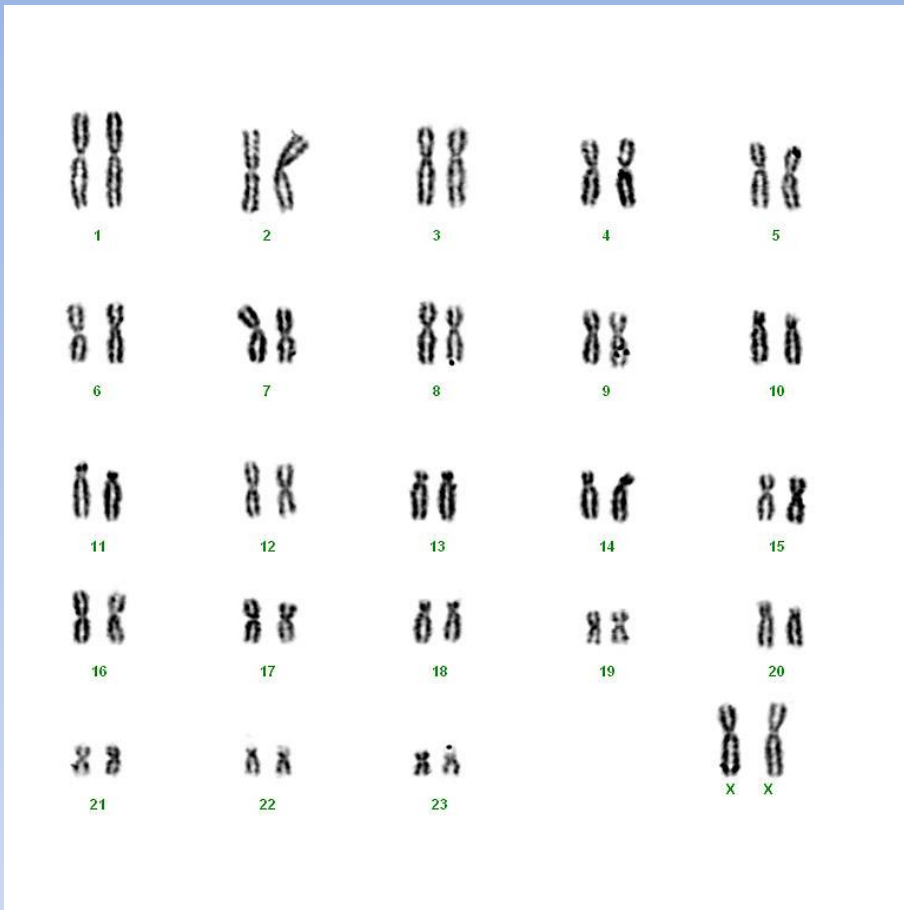
Véletlen mutáció?

Darwini evolúció?

Intelligens tervezettség?

Troodon(tidae)

Az embernek 23 pár kromoszómája van

Főemlősöknek 24 pár kromoszómájuk van

Mikor és hogyan történhetett?

Véletlen?

A 2. emberi kromoszóma két kromoszóma fúziójával jött létre

46 - Ember

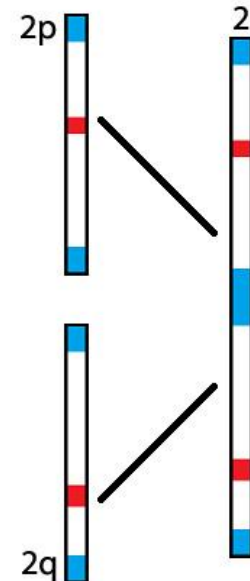
48 - Gorilla

48 - Csimpánz

48 - Orángután

■ kapcsolódási régió

■ kromoszóma végek

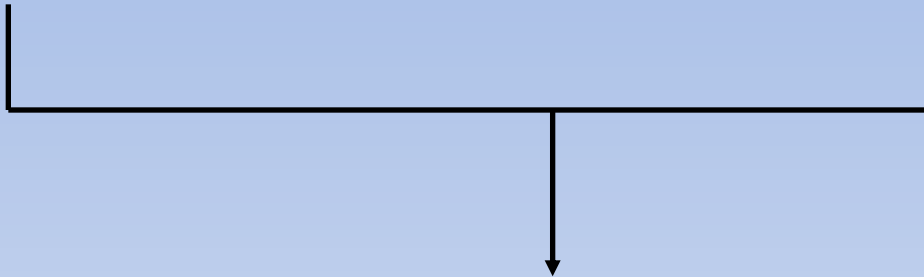

Miért olyan az Univerzum mint amilyen?

VÉLETLEN

MA MÉG ISMERETLEN KVANTUM-
FIZIKAI ÖSSZEFÜGGÉSEK
(Mindenség Végső Elmélete?)

TEREMTÉS

Egyetlen létezik:
UNI-verzum

Multiverzum

(a természettudomány hatókörén kívül esik !)

Fizikai állandók eltérőek

Fizikai törvények eltérőek

Változnak-e térben és/vagy időben?

Ha egyszer egy kvantumfluktuáció „szülte meg” az Világegyetemet, ez az esemény akárhányszor bekövetkezhet.

Örökké tartó infláció → „zseb” univerzumok sokasága !

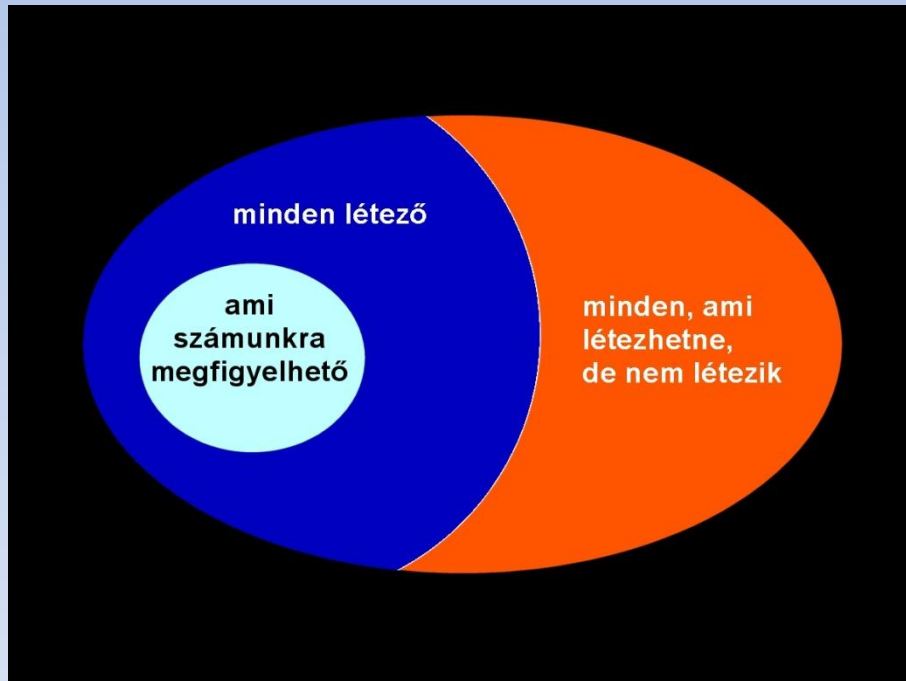
Mi létezik és mi nem?

A dolgoknak csak két olyan állapota van, amely nem kíván semmiféle magyarázatot:

1. semmi sem létezik,
2. minden létezik.

Létezőnk, tehát fel kell tételeznünk, hogy minden ami létezhet, valóban létezik is !

Ha nem létezik minden, akkor milyen szabály választja el a létezőt a lehetséges, de nem létezőtől?

Természettudományos gondolkodás alapja: mindig valamilyen okra vezethetők vissza a dolgok.

Ős-ok kérdése: a fizikai világ ok nélkül létezik?

Mennyit figyelhetünk meg?

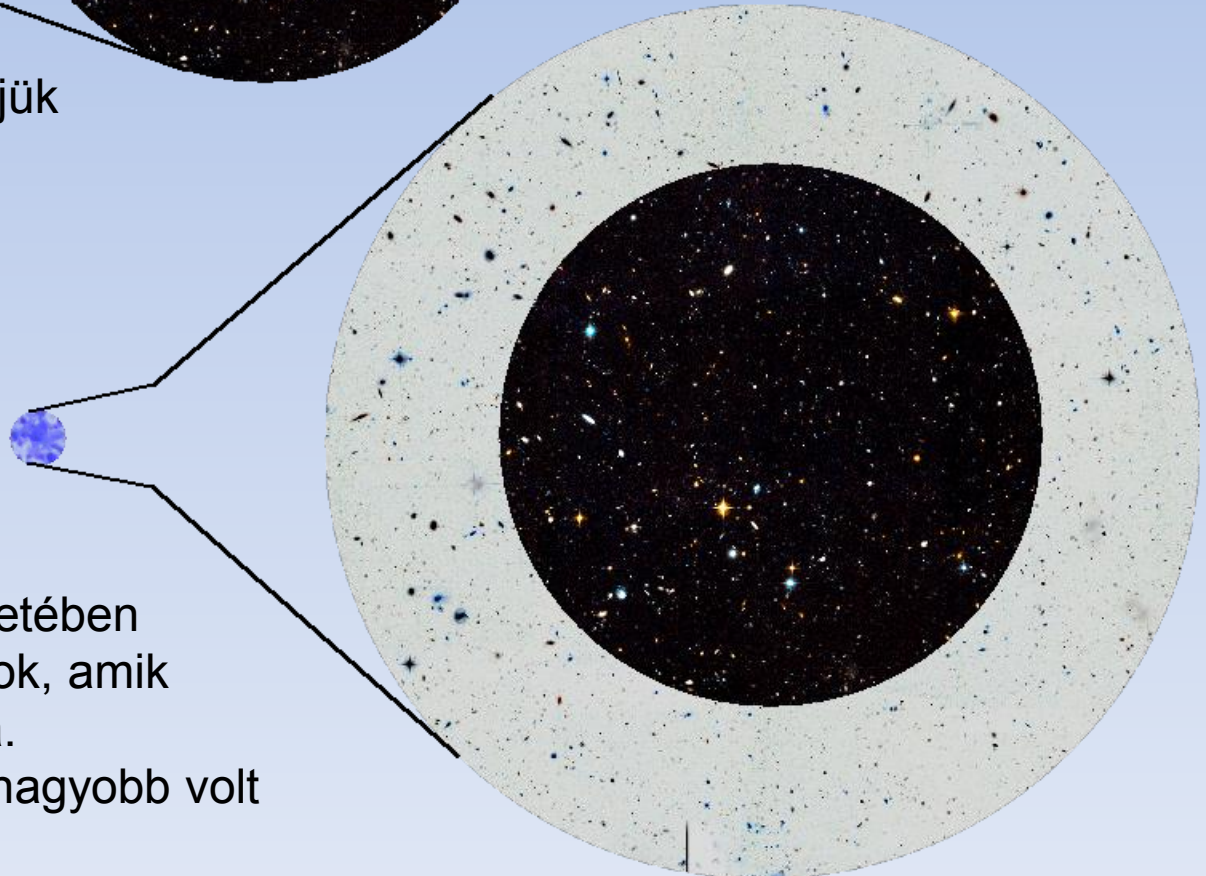
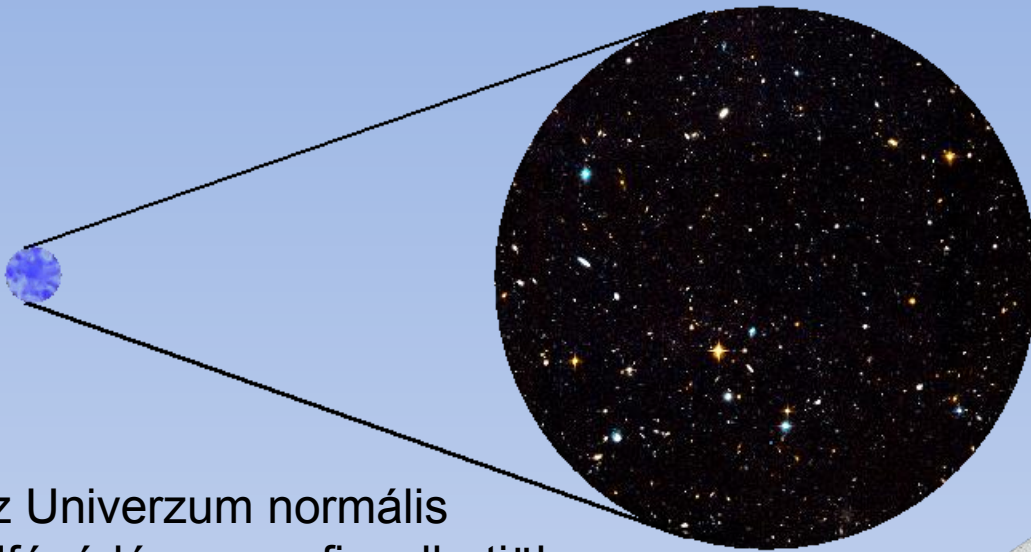
Inflációs elmélet:

(1982-83 Alan Guth)

Az Univerzum $0 - 10^{-32}$ s alatt
 10^{50} - szeresére fúvódott fel

Az Univerzum normális
felfúvódása: megfigyelhetjük
az egészet.

Az inflációs felfúvódás esetében
lehetnek olyan tartományok, amik
elérhetetlenek számunkra.
(a felfúvódás sebessége nagyobb volt
a fénysebességnél.)

A legsilányabb megoldás: az abszurd univerzum

Az Univerzumot olyannak kell elfogadni, amilyen !

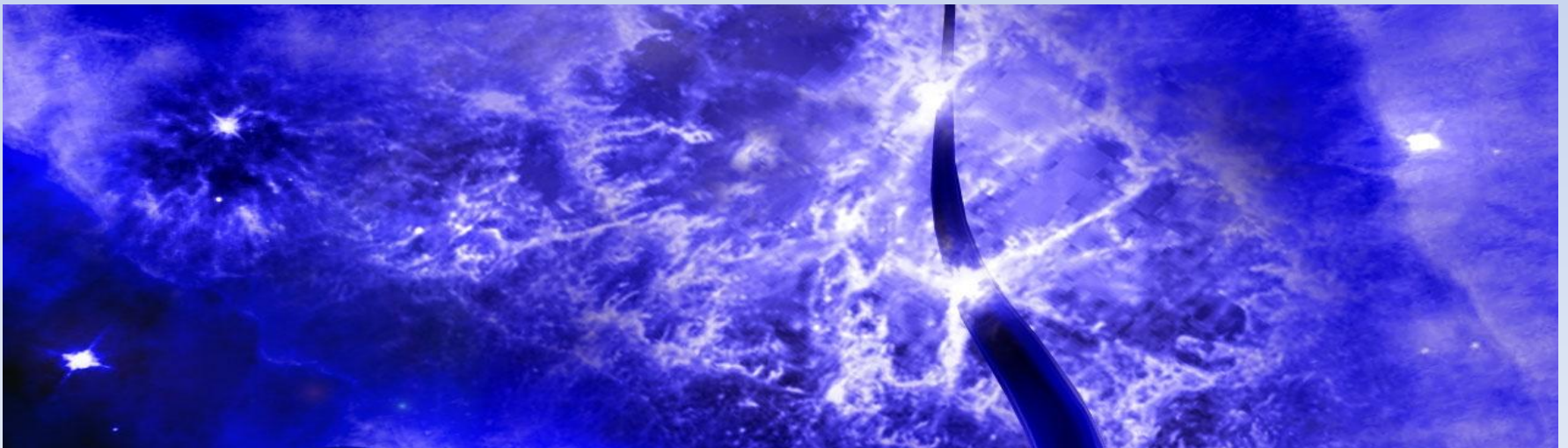
Nincsenek mélyebb összefüggések (de lehet, hogy vannak), nincs tervezettség, szándék vagy cél-ok.

Nincs Isten, nincsenek teleologikus elvek.

Az élet csak a létezés salakja.

Az Univerzum csak véletlenül alkalmas az élet hordozására.

Az értelem (intelligencia) megjelenése nem szükségszerű.

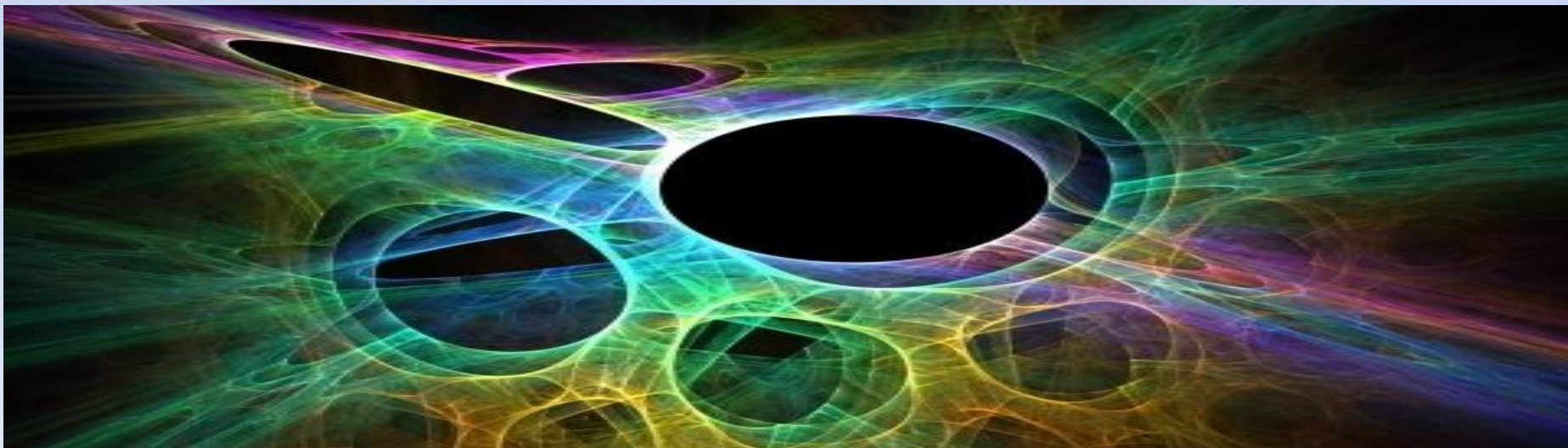

Az egyedi, egyetlen létező Univerzum

Feltételezi, hogy a dolgok mélyén eddig fel nem tárt összefüggések vannak:
a **Mindenség Elmélete** (talán a húrelméletben rejlik a megoldás?)

Nem foglalkozik az Univerzum életbarátságának problémájával !

1. Ennek értelmében az Univerzumnak szükségszerűen ilyennek kell lennie.
  - Istennek nincs semmiféle cselekvési tere
  - Nincsenek szabad paraméterek, nincs helye a tervezésnek (hangolásnak)
2. Az Univerzum másmilyen is lehetett volna, de **VÉLETLENÜL** ez valósult meg.
(többféle Mindenség Elmélet)
  - A többféle létező valóság determinációjának problémája
  - A többféle létez(het)ő közül ki választott? Tervező Isten?

Az Intelligens Tervezettség Univerzuma

A világot Isten teremtette és olyanra tervezte, hogy alkalmas legyen az élet számára.

Az Ember megjelenése az isteni terv részét alkotja.

Az elmélet magyarázatot ad a kozmikus finomhangoltságra, de lehetetlenné teszi a dolgok természetének „mély” feltárását. (Isten ilyenek alkotta, és kész !)

Problémaként merül fel egy szükségszerű lény (Isten) fogalma, amely különbözik a szükségszerű Univerzumtól és nem része (fölötte áll) annak.

A Tervező (Isten vagy szuperagy) csak a kezdeti paramétereket állította-e be, azután magára hagyta a világot, vagy **VÉLETLENSZERŰEN** be kell-e avatkoznia a működésébe?

A teleológikus elv, illetve az „önmagát magyarázó” Univerzum

F. Dyson: „A sok fizikai és csillagászati **véletlen** miatt úgy tűnik, mintha a világegyetem előre tudott volna az érkezésünkről.”

Erős antropikus elv

a megfigyelők értik is
amit megfigyelnek

A SETI fontossága

mennyire esetleges
az élet?

Gyenge antropikus elv

csak passzív megfigyelők

Teleológia: létezik-e cél-ok?

Az Univerzumban kifejlődő értelem visszahathat-e a világ múltjára, okára?

Lehet, hogy az Univerzum önmagában tartalmazza saját létének magyarázatát?

A teleológia radikális szakítást jelent a hagyományos természettudományos gondolkodásmóddal.

Szimulált (hamis) univerzum(ok) ?

Egy végtelen univerzumban ami megtörténhet, az meg is történik !

A multiverzumnak hamis és valódi univerzumokat egyaránt tartalmaznia kell !

Nick Bostrom oxfordi filozófus szerint: *„létezhetnek olyan univerzumok, amelyek más univerzumok számítógépes szimulációját tartalmazzák.”*

Lehet, hogy a minket körülvevő világ csak valamiféle hamisítvány, vagy a mi félrevezetésünkre létrehozott hamisítvány. (Mátrix)?

Virtuális valóság: közvetlenül az alany agyában stimulálja a valóságot. (Lem)

Kimutatható-e, hogy hamis univerzumban élünk? **NEM !**

Mennyire valószínű? —————> **A hamis univerzumok olcsóbbak.**

Addig nem kételkedünk, amíg meg nem inog a díszlet !

Bostrom szerint nagyobb a valószínűsége, hogy szimulált világban élő, szimulált lények vagyunk !

Miért? Mert ha egy vagy több szupercivilizáció létrehozott szimulált, életbarát univerzumokat, akkor azok száma végtelenül sok lehet.

Köszönöm a figyelmet!

Kérdés? Hozzászólás?

Különbéféle modellekkel magyarázatot adhatunk arra, hogy a világunk miért olyan, mint amilyennek látjuk, de a LÉTEZÉS OKÁRA nincs végső magyarázatunk !

Természettudományos módszerekkel napjainkban egy
TEREMTŐ LÉTE
NEM IGAZOLHATÓ és NEM CÁFOLHATÓ !

